

УДК 338.439.02:658.8

**УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ
ЗЕРНОВОЇ ГАЛУЗІ**

Кузуб І.Є., студентка

Ібатуллін М.І. к.е.н., доктор економічних наук,
професор кафедри адміністративного менеджменту
та зовнішньоекономічної діяльності,
*Національний університет біоресурсів і
природокористування України, м. Київ, Україна*

На сучасному етапі розвитку економіки України зернова галузь посідає провідне місце у формуванні експортного потенціалу держави та забезпеченні

продовольчої безпеки. В умовах коливань цін на зернові культури, кліматичних змін, посилення державного та міжнародного регулювання, а також стрімкого впровадження інноваційних технологій, актуальним стає питання розробки ефективної системи управління конкурентоспроможністю підприємств зернової галузі. Слід зазначити, що за умов воєнного стану ринкові умови та підходи до формування конкурентоспроможності підприємств зернової галузі зазнали суттєвих трансформацій, що зумовлює необхідність пошуку нових стратегічних рішень.

Конкурентоспроможність є однією з центральних категорій сучасної економічної науки, з якою традиційно пов'язують успішність функціонування суб'єктів конкурентних відносин, ефективність та стабільність розвитку ринкового механізму в цілому. Конкурентоспроможність підприємства найчастіше пов'язують із такими властивостями, як: здатність випускати конкурентоспроможну продукцію, послуги; здатність до продуктивного та ефективного функціонування; здатність задовольняти потреби споживачів краще, ніж це роблять основні конкуренти [1].

В умовах сьогодення ключовим моментом в управлінні конкурентоспроможністю підприємства є проблема необхідності врахування фактору невизначеності та ризику. Управління конкурентоспроможністю підприємства в умовах нестабільності представляє собою процес роботи під впливом обставин таким чином, щоб це дало змогу керівництву підприємства здійснювати аналіз, планування, організацію і контроль цілого ряду взаємопов'язаних операцій для прийняття необхідних та раціональних рішень з невідкладних проблем, що виникли перед суб'єктом господарювання [2].

Із початком повномасштабної агресії російської федерації у 2022 році зерновий сектор України зазнав суттєвих випробувань. Блокування портів, пошкодження інфраструктури, замінування сільськогосподарських угідь, скорочення посівних площ, проблеми з логістикою та зростання собівартості виробництва створили значні бар'єри для функціонування галузі. Крім того,

виникла необхідність переорієнтації експортних потоків, адаптації до нових ринкових умов і посиленої конкуренції на світовому ринку зерна.

Аналіз рівня урожайності та обсягів зібраного врожаю дозволяє виявити значні зміни та тенденції, що відображають вплив різноманітних факторів, зокрема геополітичної ситуації, на аграрний сектор України, рис. 1.

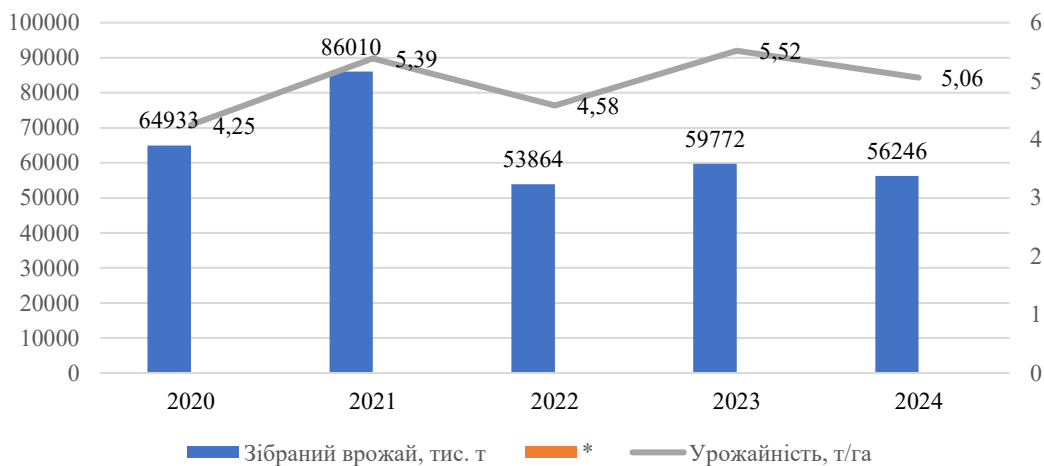

Рис. 1. Динаміка зібраного врожаю та урожайності в Україні 2020-2024.

Джерело: сформовано на основі даних [5]

У 2022 році, незважаючи на те, що урожайність знизилася лише до 4,58 т/га, загальний обсяг зібраного врожаю скоротився до 53 864 тис. тонн. Таке різке падіння при відносно невеликому зниженні продуктивності свідчить передусім про значне скорочення посівних площ через окупацію частини територій, замінованість полів та логістичні обмеження. Основний удар був нанесений не по родючості ґрунтів, а по доступності земель для обробітки. У 2023 році спостерігалось вражаюче відновлення урожайності до 5,52 т/га, що дозволило збільшити загальний обсяг зібраного врожаю до 59 772 тис. тонн, навіть за умов обмеженої або стабілізованої площі посівів. Це свідчить про високу адаптивність та ефективність українського аграрного сектору, який на контрольованих територіях зміг досягти рекордної продуктивності завдяки оптимізації виробничих процесів, впровадженню передових технологій і концентрації ресурсів на найпродуктивніших землях. У 2024 році урожайність підвищилась до 5,06 т/га, що спричинило зменшення загального збору врожаю до 56 246 тис. тонн [4].

Приватне акціонерне товариство «Західний торгово-промисловий дім» здійснює діяльність за кількома напрямками, серед яких провідним є зберігання зернових культур на власному елеваторі, що формує основну частину його виробничо-господарського потенціалу. Перспективи розвитку ПрАТ «Західний торгово-промисловий дім» безпосередньо залежать від тенденцій та динаміки розвитку аграрного сектору, в межах якого підприємство здійснює свою діяльність. Функціонування товариства тісно пов'язане з розвитком сільськогосподарського виробництва, зокрема із підвищенням ефективності зберігання, переробки та експорту зернових культур. Війна виявила слабкі місця виробничо-збутової ланки та підкреслила необхідність трансформації підходів до організації експорту, бізнес-процесів і логістики.

Удосконалення управління конкурентоспроможністю підприємства напряму залежить ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності підприємства в умовах триваючої війни та передбачає реалізацію комплексу заходів за чотирма ключовими напрямками (рис. 2).

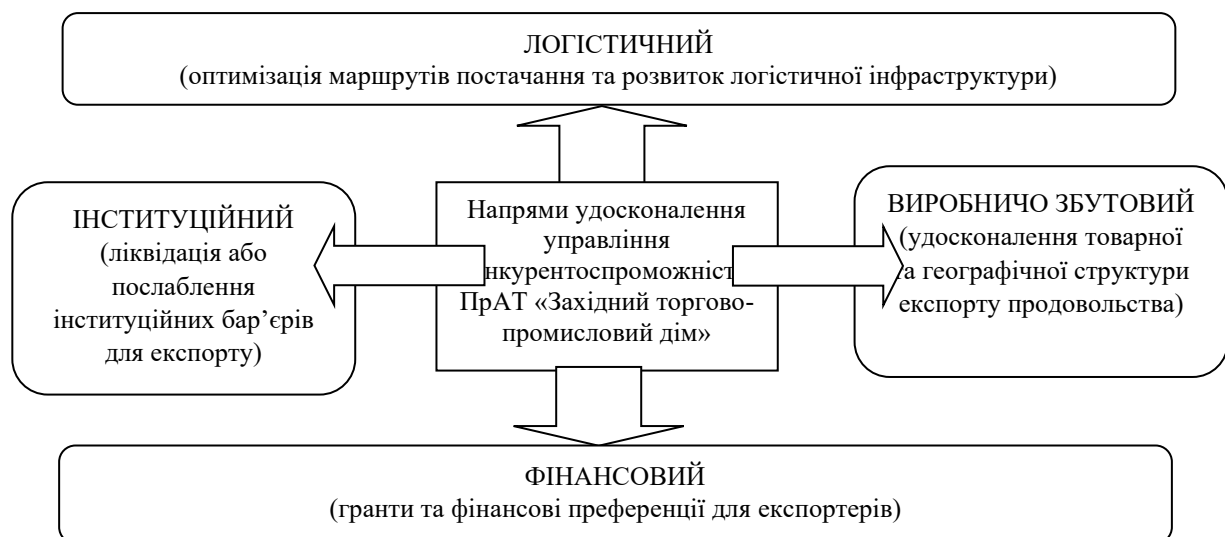

Рис. 2. Напрями удосконалення організації зовнішньоекономічної діяльності ПрАТ «Західний торгово-промисловий дім»

Джерело: сформовано на основі [1]

Пріоритетними заходами є диверсифікація виробництва, збільшення частки переробленої продукції, розширення географії поставок, пошук альтернативних

маршрутів і нових партнерів. Для ефективної реалізації цих завдань потрібна координація зусиль підприємства, державних органів і міжнародних структур. Отже, це дозволить диверсифікувати експорт, продовжити ланцюги доданої вартості і підвищити конкурентоспроможність підприємства.

Список використаних джерел

1. Бобченко А.З. Особливості організації зовнішньоекономічної діяльності підприємств агробізнесу в умовах російсько-української війни. Економіка та суспільство. Випуск №65, 2024. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-111> (дата звернення: 01.11.2025).
2. Євтушенко Н.О., Гурін Т.В. Управління конкурентоспроможністю підприємства: теоретичний аспект. Економіка. Менеджмент. Бізнес», №3-4(40), 2022. С. 24-28. URL: 10.31673/2415-8089.2022.032328 (дата звернення: 01.11.2025).
3. Котельнікова Ю.М. Підвищення конкурентоспроможності підприємств в умовах цифровізації. Innovation and Sustainability. № 4, 2022. с. 101-108. URL: https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/37612/13_%d0%9a%d0%be%d1%82%d0%b5%d0%bb%d1%8c%d0%bd%d0%b8%d0%ba%d0%be%d0%b2%d0%b0.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 01.11.2025).
4. Побоченко Л., Татаренко Н., Прокоп'єва А. Сучасні тренди розвитку світового ринку зерна в умовах війни в Україні. Економіка та суспільство, (48). 2023. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-29>. (дата звернення: 02.11.2025)
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 17.10.2025).

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ЛЕЙБНИЦ-ІНСТИТУТ АГРАРНОГО РОЗВИТКУ
В КРАЇНАХ З ПЕРЕХІДНОЮ ЕКОНОМІКОЮ (НІМЕЧЧИНА)
УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК ВАЙЄНШТЕФАН-ТРИЗДОРФ (НІМЕЧЧИНА)
СЛОВАЦЬКИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ В НІТРІ (СЛОВАЧЧИНА)
ЛАТВІЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАУК ПРО ЖИТТЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ (ЛАТВІЯ)

Факультет аграрного менеджменту

**Кафедра адміністративного менеджменту та
зовнішньоекономічної діяльності**

МАТЕРІАЛИ

**VI Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції
студентів, аспірантів та молодих вчених**

**«СУЧАСНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ:
ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ»**

04 листопада 2025 р.

Київ - 2025

УДК 338.43.01/.01 (075.8)

Науково-редакційна колегія:

Організаційний комітет:

ТОНХА Оксана – проректор з наукової роботи та інноваційної діяльності НУБіП України, д.с.-г.н., професор, голова оргкомітету

ОСТАПЧУК Анатолій – в.о. декана факультету аграрного менеджменту, к.е.н., доцент, співголова оргкомітету

ШЛАУДЕРЕР Ральф – керівник Міжнародної школи Університету прикладних наук Вайєнштефан-Тріздорф, Міжнародний представник факультету сільського господарства, Представник з питань міжнародних освітніх програм і співпраці, доктор наук, професор, співголова оргкомітету

ГОРСЬКА Єлена – декан факультету економіки та менеджменту Словацького аграрного університету в Нітрі, доктор наук, професор, співголова оргкомітету

ПЕРЕХОЖУК Олександр – старший науковий співробітник Лейбніц-Інституту аграрного розвитку в країнах з перехідною економікою, PhD, професор, співголова оргкомітету

ЗЕВЕРТЕ-РІВЗА Сандія – дослідник Латвійського університету наук про життя та технологій, PhD, доцент, співголова оргкомітету

Члени оргкомітету:

КОВТУН Олена – завідувач кафедри адміністративного менеджменту та зовнішньоекономічної діяльності, к.е.н., доцент;

БАСЮК Дарія – професор кафедри адміністративного менеджменту та зовнішньоекономічної діяльності, д.е.н., професор

ЖЕМОЙДА Олександр – д.е.н., професор

ІБАТУЛЛІН Марат – д.е.н., професор

МОСТЕНСЬКА Тетяна – д.е.н., професор

ГОЛОМША Наталія – к.е.н., доцент

ДАВИДЕНКО Володимир – к.е.н., доцент

ДІБРОВА Лариса – к.е.н., доцент

КОВАЛЕНКО Наталія – к.е.н., доцент

КОЛЕСНИК Максим – к.е.н., доцент

КОСТЮК Ольга – к.е.н., доцент

КУЗЬМЕНКО Сергій – к.е.н., доцент

РАЛКО Олександра – к.е.н., доцент

ТЮРІНА Альона – к.е.н., доцент

ЧОРНЕНЬКА Людмила – к.е.н., доцент

ЯНЧЕВСЬКИЙ Руслан – к.е.н., доцент

ФАЙЧУК Олександр – к.е.н., доцент, секретар оргкомітету

МІЩЕНКО Іван – к.е.н., доцент, відповідальний за випуск збірника тез

Затверджено та рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради факультета аграрного менеджменту Національного університету біоресурсів і природокористування України (*протокол №4 від 20 листопада 2025 р.*).

«СУЧАСНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ»: Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих учених, 04 листопада 2025 р. – К.: НУБіП України, 2025. – 245 с.

У збірнику представлені результати дослідження проблем сучасного менеджменту в умовах воєнного стану та інтеграції України до ЄС. Видання розраховано на студентів, аспірантів, викладачів, практиків і всіх тих, хто цікавиться питаннями сучасних підходів до управління підприємствами і національним господарством.

Матеріали викладені в авторській редакції. Відповідальність за достовірність поданої інформації несуть автори.

© Кафедра адміністративного менеджменту та зовнішньоекономічної діяльності, факультет аграрного менеджменту НУБіП України, 2025

© Автори